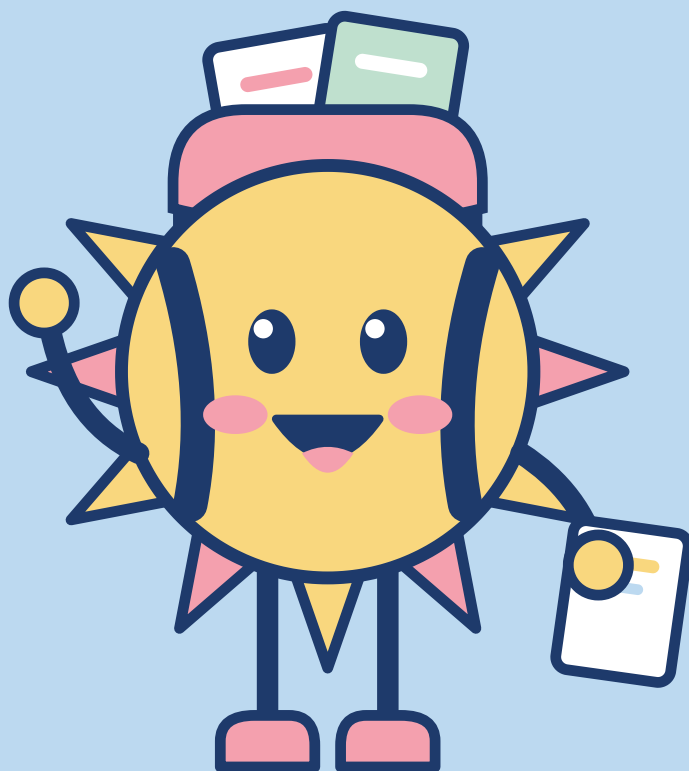

Gamta, istorija ir geografija 5–6 klasei

Tyrinėju pasaulį su saulyte

Mišiniai, fotosintezė, ekosistemos, gyvūnų klasės, virškinimas, Lietuvos istorijos laiko juosta, žemėlapių mastelis ir tikras tyrimas.

8 lapai atsispausdinti. Atsakymai tėvams – paskutiniame puslapyje.

Vaikų dienos centras „Saulės vaikai“

Saulės kuprinė · Panevėžys

Kaip atskirti mišinį?

Vardas: _____

Mišinys – kelios medžiagos kartu. Parašyk, kokių būdu atskirtum kiekvieną mišinį.

garinimas

sijojimas

filtravimas

magnetas

smėlis ir vanduo _____

druska ir vanduo _____

geležies drožlės ir smėlis _____

žirniai ir miltai _____

Pagalvok: kaip iš sūraus vandens gauti druskos? Kodėl tam reikia laiko arba šilumos?

Kaip augalas gamina maistą?

Vardas: _____

Įrašyk trūkstamus žodžius (numeriai nurodo vietą tekste).

Augalai maistą pasigamina patys. Lapuose, veikiant _____
šviesai, iš _____ dujų ir _____ augalas pasigamina
cukrų. Šis procesas vadinamas _____. Jo metu į orą išsiskiria
_____, kuriuo kvėpuojame mes.

Saulės

anglies dvideginio

deguonis

fotosinteze

vandens

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Bandymas: uždenk dalį kambarinio augalo lapo folija savaitei. Kas nutiko uždengtai daliai? Kodėl?

Miško ekosistema

Vardas: _____

Gamintojai maistą gaminasi patys, vartotojai minta kitais organizmais, o skaidytojai suskaido negyvas liekanas į dirvožemį. Surašyk į stulpelius.

kviečiai

žolė

kiškis

lapė

elnias

ąžuolas

sliekas

pelėda

grybas

Gamintojai

Vartotojai

Skaidytojai

Kas nutiktų, jei iš miško dingtų visi skaidytojai?

Stuburinių gyvūnų klasės

Vardas: _____

Pažymėk ✓, kuriai klasei tinka požymis. Vienam požymiui gali tikti kelios klasės!

	Žinduoliai	Paukščiai	Žuvys	Ropliai	Varliagyviai
Kvėpuoja plaučiais					
Kūną dengia plunksnos					
Jauniklius maitina pienu					
Gyvena ir vandenyje, ir sausumoje					
Kūną dengia žvynai, kvėpuoja žiaunomis					

Guдруoliams: kuriai klasei priklauso?

 delfinas _____

 varlė _____

 driežas _____

 pingvinas _____

 ryklės _____

 šikšnosparnis _____

Maisto kelionė

Vardas: _____

Kokiu keliu keliauja maistas mūsų kūne? Sunumeruok organus iš eilės nuo 1 iki 5.

☐

skrandis

☐

plonoji žarna

☐

storoji žarna

☐

burna

☐

stemplė

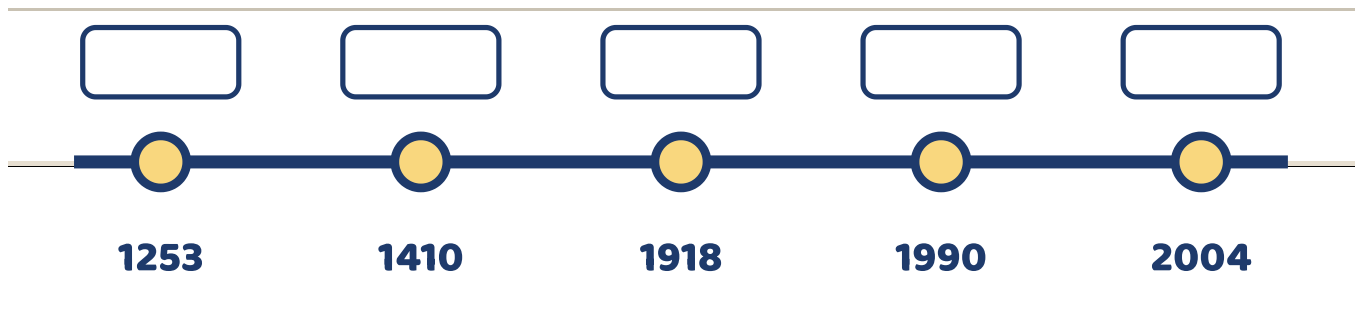
Užomina: maistas pradeda kelionę ten, kur jį sukandžiojame.

Kodėl svarbu maistą gerai sukramtyti?

Lietuvos istorijos laiko juosta

Vardas: _____

Surask, kuriais metais įvyko kiekvienas įvykis, ir
įrašyk įvykio raidę į langelį virš tų metų.

- A Vasario 16-osios Nepriklausomybės aktas
- B Kovo 11-oji – Nepriklausomybės atkūrimas
- C Žalgirio mūšis
- D Lietuva tampa Europos Sąjungos nare
- E Mindaugas karūnuojamas Lietuvos karaliumi

Kiek metų praėjo?

Nuo Žalgirio mūšio iki Vasario 16-osios akto: _____

Nuo Kovo 11-osios iki šių metų (2026): _____

Žemėlapis mastelis

Vardas: _____

Mastelis rodo, kiek kilometrų vietovėje atitinka vienas centimetras žemėlapyje.

Pavyzdys: mastelis **1 cm – 10 km**. Žemėlapyje 4 cm → tikrovėje $4 \cdot 10 = 40$ km.

Žemėlapyje 3 cm, mastelis 1 cm – 10 km. Tikrovėje: _____ km

Žemėlapyje 5 cm, mastelis 1 cm – 20 km. Tikrovėje: _____ km

Žemėlapyje 2,5 cm, mastelis 1 cm – 4 km. Tikrovėje: _____ km

Žemėlapyje 7 cm, mastelis 1 cm – 50 km. Tikrovėje: _____ km

Uždavinys: žemėlapyje nuo Panevėžio iki Vilniaus – 13 cm, mastelis 1 cm – 10 km. Koks atstumas tikrovėje?

Mano tyrimas

Vardas: _____

Ar cukrus greičiau ištirpsta šiltame, ar šaltame vandenyje? Atlik tyrimą kartu su suaugusiuoju ir užpildyk.

Klausimas

Kur cukrus ištirps greičiau?

Mano spėjimas (hipotezė)

Priemonės

2 vienodos stiklinės, šiltas ir šaltas vanduo,
2 šaukšteliai cukraus, laikrodis

Eiga

Į abi stiklines įpilk tiek pat vandens. Įberk po šaukštelį cukraus, vienodai pamaišyk ir matuok laiką.

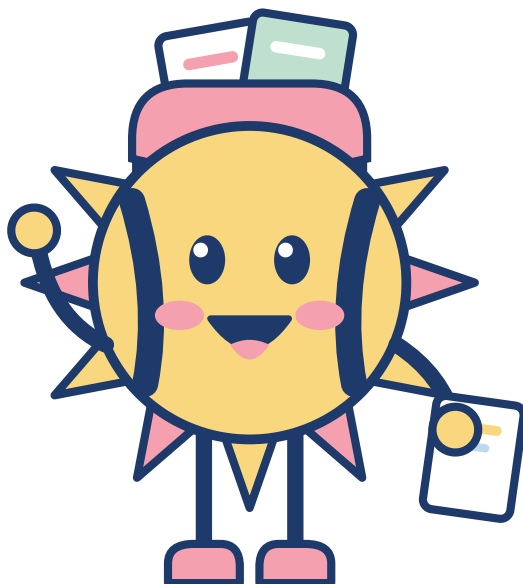

Rezultatai

	Laikas
Šiltas vanduo	
Šaltas vanduo	

Išvada

Jaunasis tyrėjas

Šis diplomąs įteikiamas

už smalsumą, kruopštumą ir tikrą mokslinį tyrimą!

Data: _____

Parašas: _____

Atsakymai tėvams

Tikrinkite kartu su vaiku. Klaida – ne bėda, o proga pabandyti dar kartą.

Mišinių atskyrimas

smėlis ir vanduo – filtravimas; druska ir vanduo – garinimas; geležies drožlės ir smėlis – magnetas; žirniai ir miltai – sijojimas

Fotosintezė

1 – Saulės · 2 – anglies dvideginio · 3 – vandens · 4 – fotosintezė · 5 – deguonis

Ekosistema

Gamintojai: 🌳 ąžuolas, 🌿 žolė, 🌾 kviečiai; Vartotojai: 🐿️ kiškis, 🐿️ lapė, 🐿️ elnias, 🦉 pelėda; Skaidytojai: 🍄 grybas, 🐛 sliekas

Gyvūnų klasės

Kvėpuoja plaučiais: Žinduoliai, Paukščiai, Ropliai, Varliagyviai; Kūną dengia plunksnos: Paukščiai; Jauniklius maitina pienu: Žinduoliai; Gyvena ir vandenyje, ir sausumoje: Varliagyviai; Kūną dengia žvynai, kvėpuoja žiaunomis: Žuvys; Gudruoliams: 🐙 delfinas – žinduolis, 🐸 varlė – varliagyvis, 🐸 driežas – roplis, 🐧 pingvinas – paukštis, 🐟 ryklis – žuvis, 🐛 šikšnosparnis – žinduolis

Virškinimas

burna → stemplė → skrandis → plonoji žarna → storoji žarna; Kramtyk lėtai: burnoje maistas susmulkinamas ir sudrėkinamas seilėmis – taip skrandžiui lengviau.

Laiko juosta

1253 – Mindaugas karūnuojamas Lietuvos karaliumi; 1410 – Žalgirio mūšis; 1918 – Vasario 16-osios Nepriklausomybės aktas; 1990 – Kovo 11-oji – Nepriklausomybės atkūrimas; 2004 – Lietuva tampa Europos Sąjungos nare

Kiek metų praėjo

1918 – 1410 = 508 metai; 2026 – 1990 = 36 metai

Mastelis

3 cm · 10 km = 30 km; 5 cm · 20 km = 100 km; 2,5 cm · 4 km = 10 km; 7 cm · 50 km = 350 km; Panevėžys–Vilnius: 13 cm · 10 km = 130 km

Tyrimas

Šiltame vandenyje cukrus ištirpsta greičiau – šilumoje dalelės juda greičiau.; Vertinkite, ar vaikas keitė tik vieną dalyką (vandens temperatūrą), o kitką paliko vienodą.

Patarimas. Paskatinkite vaiką pasakoti savais žodžiais – jei gali paaiškinti jaunesniam broliui ar sesei, vadinasi, tikrai suprato.

Su meile,

Vaikų dienos centras „Saulės vaikai“ 🌻